Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: 'Svoboda', 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 92. TWO SECTIONS (SECTION 1) ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 14-го ТРАВНЯ (MAY) 1955. ДЕСЯТЬ ЦЕНТІВ — TEN CENTS No. 92. VOL. LXII.

ПАЛАТА ОДНОГОЛОСНО ПРИЙНЯЛА ОБОРОННИЙ БЮДЖЕТ АЙЗЕНГАВЕРА

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ ПОГОДИЛАСЯ НА ЗМЕНШЕННЯ ЧИСЛА ВОЯКІВ В АРМІЇ, ФЛЬОТІ І МОРСЬКІЙ ПІХОТІ; ТІЛЬКИ ЛЕТУНСТВО БУДЕ ЗБІЛЬШЕНЕ

Вашингтон. — Палата Репрезентантів одноголосно прийняла оборонний бюджет президента Айзенгавера в сумі 31,488,206,000 долярів. Всі 382 присутні конґресмени голосували за прийняттям видатків на оборону, проти не було нікого. Приймаючи цей бюджет, Палата Репрезентантів погодилася на зменшення числа збройних сил ЗДА, як це пропонує уряд президента Айзенгавера. Перед голосуванням відбулися гарячі дебати, бо численні конґресмени виступали проти зменшення числа наземних військ ЗДА. Коли ж не вдалися їхні спроби, тоді всі присутні конґресмени голосували за урядовим законопроєктом, щоб зазначити, що всі американці підтримують уряд в оборонній програмі цієї країни. Цей законопроєкт відіслано до Сенату. Конґресмен Деніел Дж. Флад виступав проти зменшування числа наземних військ, заявляючи, що одним із арґументів за зменшування наземного війська є справа бездефіцитового бюджету, який і так не є збалансований. Згідно з новоприйнятим законопроєктом наземні збройні сили зменшені будуть на більше як 100 тисяч вояків в армії і морській піхоті та в фльоті. Тільки число летунів буде збільшене на 5,000. Армія зменшена буде на 87,000 вояків. Число вояків виноситиме 30 червня 1956 року 2,859,000 замість теперішніх 2,961,300. Згідно з проєктом конґресмена Флада армія повинна мати той стан, який вона має 30 червня 1955 року, це значить 1,114,000 вояків, фльота — 672,000 моряків, а морська піхота 215,000. Летунські сили 975,000 летунів. Згідно з прийнятим законопроєктом армія матиме 1,027,000 вояків, фльота — 664,000, а морська піхота — 193,000. Такий стан збройних сил ЗДА має бути в дні 1 липня 1956 року. Летунство має в тому часі мати 975,000 летунів. Проти пропозиції конґресмена Флада виступали голова Комісії Видатків — демократ Кларенс Кеннон і республіканець конґресмен Джан Тейбер. Кеннон заявив, що найближча війна буде вирішена впродовж перших трьох-чотирьох днів, і армія та фльота не матимуть навіть часу приступити до воєнних акцій. „Що ми зможемо зробити з трьома-чотирма дивізіями більше?" — казав він. „Ми не зможемо, правдоподібно, їх ужити". Оборонний бюджет розділений буде в такий спосіб: армія — 7,329,818,000 долярів; фльота — 9,071,834,000 дол., летунство — 14,401,904,000 дол., морська піхота — 616,438,000 долярів. Летунство матиме в 1956 році 20,692 літаки, а цього року воно має 19,872.

ТЕЖ І В КАНАДІ ВИЗНАНО УКРАЇНСЬКУ НАЦІОНАЛЬНІСТЬ

КАНАДІЙСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ІМІҐРАЦІЇ І ГРОМАДЯНСТВА ПРИЗНАЄТЬСЯ ДО ПОМИЛКИ

Оттава. — Минулої п'ятниці ліберальний посол Іван Дікур із Веґревил, Алта, інтерпелював у федеральному парляменті, домагаючись вияснення від міністра іміґрації та громадянства Пикерсґила, — чому його міністерство не дозволило українцям-іміґрантам зазначувати у своїх натуралізаційних поданнях, що місцем їхнього народження є Україна. Посол зазначив, що обіжний лист міністерства до аплікантів-українців у цій справі є образливий і принижуючий. Міністерство не має підстави займати становище, що Україна не є країною, а тільки провінцією або територією.

Піністер Пикерсґил відповів, що його департамент робив помилку, коли відкидав натуралізаційні аплікації від іміґрантів, які писали в них, що вони родились в Україні. Пикерсґил особисто бере відповідальність за обіжний лист департаменту до іміґрантів, в якому зазначено, що не може прийняти їхніх аплікацій, тому, що Україна не є країною. Алікантів спонукувано вписувати Росію, як місце уродження. Пикерсґил сказав, що він жалує, що така помилка мала місце, але він не знав про неї. Все ж вина за неї паде на нього, тому що помилку зроблено в обіжному листі після його назначення міністром іміґрації минулого року.

Сенатська Комісія прийняла демократичний плян розбудови шляхів

Вашингтон. — Сенатська Комісія Публічних Робіт більшістю 8-ох до 5-ох голосів прийняла демократичний плян розбудови шляхів, відкидаючи урядовий законопроєкт. Демократичний законопроєкт вніс сенатор Алберт Ґор. Згідно з цим пляном треба буде видати на розбудову шляхів впродовж найближчих п'ятьох років, починаючи від 1 липня 1956, 17,941,000,000 долярів. На цю суму мав би дати федеральний уряд 12,580,000,000 долярів, а стейти — 5,361,000,000 долярів. Урядовий законопроєкт домагався, щоб впродовж найближчих десятьох років федеральний уряд видав на розбудову шляхів 39,100,000,000 долярів, а стейтові уряди та міські самоуправи решту, щоб сума на будову автострад і шляхів виносила впродовж найближчих 10-ох років 101 більйон долярів. Президент пропонував видати окремі бонди в сумі 25 більйонів долярів на будову шляхів, але цей урядовий плян відкинула Сенатська Комісія Публічних Робіт.

Совєтську пропозицію роззброєння вважається пропаґандивним трюком

Лондон. — Західньо-альянтські політичні чинники вважають, що остання совєтська пропозиція роззброєння — це не є доказ дійсного совєтського бажання злагіднити теперішнє міжнародне напруження, що його найбільшою ознакою є перегони у зброєнні, а тільки пропаґандивний трюк. Вказується, як на доказ такого твердження, на дві найвиразніші риски в тому совєтському виступі: передусім — пишуть часописи — у совєтській пропозиції є кілька точок, взятих буквально з давніших західньо-альянтських пропозицій, — тоді Совєти відкидали їх, а тепер подають, як свої, щоб собі приписати заслугу у форсуванні роззброєння. Далі спосіб, в який Совєти виступили з тією пропозицією, вказує виразно на її пропаґандивну ціль. Малік, представник СССР в Підкомісії ОН для справ роззброєння в Лондоні, відчитав текст совєтського проєкту в російській мові. Потім відчитано англійський і французький переклади, що забрало дві години часу, але коли представники ЗДА, Англії і Франції попросили дати їм текст того проєкту для перестудіювання, то Малік заявив їм, що писаних перекладних примірників нема, а зрештою, мовляв, той текст буде „в найближчому часі" оприлюднений. І дійсно, того ж самого дня Москва оприлюднила текст своєї пропозиції через офіційну аґенцію ТААС. Як найповажніший доказ, що Совєти не думають про справжнє роззброєння, служить уступ совєтської пропозиції про міжнародну контрольну комісію: вона — кажуть західні інтерпретатори — подумана цілком по зразку міжнародної комісії для береження перемир'я в Кореї, яка, за однозгідним ствердженням всіх західніх чинників, ніколи не була дійсним інструментом справедливої і невтральної контролі.

В'єтнамці вимагають від французів пильнувати кордони, або виїхати

Сайґон. — Якщо французькі війська у Південному В'єтнамі мають берегти свободу країни, то вони повинні бути розташовані здовж 17-ої паралелі, яка відділює Південний В'єтнам від Північного, а не у Сайґоні, Туран і на Кап Сан Жак, — в противному ж випадку вони, французькі війська, повинні евакуювати зовсім В'єтнам. Так заявив речник південно-в'єтнамського уряду, зазначивши, що високий комісар Південного В'єтнаму у Франції дістав доручення переказати те бажання південно-в'єтнамського уряду французькому урядові. Зрештою, у столиці Південного В'єтнаму панує вдоволення, що всі три західньо-альянтські міністри закордонних справ погодились у Парижі щодо потреби одностайно підтримувати теперішній уряд Нґо Дінг Дієма з метою закріпити лад і збільшити збройну силу країни. Але водночас нема довір'я, щоб Франція льояльно дотримала тієї умови, бо, мовляв, вона й досі ніби признавала уряд Нґо Дінг Дієма, але водночас послаблювала його інтриґами, а то й явно підтримувала збунтованих проти того леґального уряду вояків. Американсько-французьке порозуміння, осягнене в Парижі, не було відразу списане на папері. Коли тепер списують його, то між американським і французьким текстом виявляються різниці. Потверджується, що державний секретар Доллес заявив французькому прем'єрові Форові і міністрові закордонних справ Піне, що Америка, даючи фінансову й технічну допомогу Південному В'єтнамові, не має тієї країни „в кишені" і не думає диктувати її урядові, що він має робити.

В НЕДІЛЮ АВСТРІЯ СТАНЕ СУВЕРЕННОЮ

СОВЄТИ ПОСТУПИЛИСЯ В ГОСПОДАРСЬКИХ ПРЕТЕНСІЯХ ДО АВСТРІЇ. — В СУБОТУ 4 ЗАКОРДОННІ МІНІСТРИ ПРИБУДУТЬ ДО ВІДНЯ. — В АВСТРІЇ ВЕЛИКА РАДІСТЬ

Відень. — Представник Совєтів на конференції 4-х амбасадорів у Відні, які узгіднювали текст державного договору про Австрію, Ільїчев, відкликав свою вимогу, щоб в державний договір вставити тільки первісні совєтські фінансові вимоги під адресою Австрії, а концесії, що їх СССР погодився зробити на минуломісячній конференції у Москві, назвати в окремому совєтсько - австрійському договорі. Західні альянти не хотіли погодитись на це, лякаючись, що Совєти можуть уневажнити свою двосторонню умову з Австрією та, покликуючись на державний договір, взяти Австрію фактично під свою господарську контролю. Представник Англії запропонував компромісову формулу, а саме, щоб оті максимальні совєтські претенсії списати в державному договорі, але зараз же в наступному параграфі зазначити, що вони підлягли модифікації, про що говорить окремий совєтсько-австрійський договір. Ільїчев, який спершу відкидав ту англійську компромісову пропозицію, мабуть з приказу Молотова — прийняв її і таким чином відпала остання перешкода, яка стояла на шляху до підписання державного протоколу, який має привернути Австрії її повну суверенність. Всі чужі війська мають забратись геть з Австрії до 90 днів після підписання договору, а найдалі до кінця ц. р. Державний секретар Доллес, який спершу відложив свою подорож з Парижу до Відня, заалярмований новою совєтською впертістю, на вістку про осягнений компроміс заповів відлет з Парижу до Відня на суботу ранком. Того самого вечора відбудеться перша зустріч 4ох міністрів закордонних справ, бо Молотов, МекМіллан і Піне також заповіли на суботу свій приїзд до Відня. Під час тієї суботнішньої зустрічі 4 міністри говоритимуть вперше про західньо-аліянтське запрошення Совєтів до конференції „на найвищому рівні". Передбачується Люґано у Швайцарії, як місцевість, в якій мала б літом цього року відбутися та конференція голов 4-ох великодержав.

Тим часом в Австрії запанувала велика радість. Посадник Відня Франц Йонас, звернувся з закликом до всіх оркестр, які є на терені міста, щоб вони заграли австрійський державний гимн в неділю о 10-ій годині перед полуднем, коли то назначено підписання державного договору.

В Італії залишився уряд Шельби

Рим. — В Італії відпала безпосередня небезпека кризи уряду. На засіданні ради міністрів безпосередньо перед тим, як прем'єр Шельба мав зголосити на руки нового президента Ґрончі димісію всього уряду, Шельба повідомив членів уряду, що він має довір'я своєї християнсько-демократичної партії, яка бажає собі теж збереження теперішньої центрової коаліції. Після того представники двох інших партій, які разом із християнськими демократами творять уряд Шельби, склали заяви, що їх партії готові далі перебувати в коаліції. Таким чином забезпечено більшість урядові Шельби, а його димісія стала актом звичайної формальности. Тому, що президент Італійської Республіки не має права димісіонувати уряду, який має довір'я більшости парляменту, през. Ґрончі не прийняв димісії Шельби. Праві соціял-демократи, які ще тиждень тому заповіли свій вихід із коаліції, щоб спричинити упадок уряду Шельби, тепер злякалися моральної відповідальности за можливий хаос і рішилися піддержати Шельбу. Частина незалежної італійської преси атакує нового президента Ґрончі, що він переступив свої конституційні прероґативи, поручаючи у своїй інавґураційній промові поширити урядову базу „на ліво", в сторону лівих соціялістів і комуністів, що викликало спонтанну радість комуністів.

Маршал Соколовський пригадує собі Айзенгавера і передає йому вітання

Москва. — На прийнятті, улаштованому для дев'яти американських ветеранів, учасників зустрічі американських і совєтських військ над Ельбою дня 25 квітня 1945 року, виступив у четвер 12 травня шеф генерального штабу совєтських збройних сил маршал Соколовський. Він передав через ветеранів своє „дружнє вітання і найкращі побажання" президентові Айзенгаверові. Передаючи це привітання, маршал Соколовський висловився, що він „пригадує собі Айзенгавера, бо перебув з ним шість місяців в альянтській Контрольній Раді". Маршал Соколовський був головою совєтської делеґації в союзній Контрольній Раді 1948 року і вийшов з цієї Ради дня 20 березня 1948, обвинувачуючи західніх союзників в підриванні контролі чотирьох держав над Німеччиною. Його вихід був сиґналом, що започаткував т. зв. холодну війну. Американських ветеранів приймали в Москві обильно „ікрою" і „водкою" і робленими на американський лад „стейк"-ами. Під час прийнять висловлено думку, чи не відбувати б з'їздів учасників зустрічі над Ельбою кожного року.

Нова „позика" в Совєтському Союзі

Москва. — В середу 11. травня ц. р. совєтський уряд проголосив нову державну позику у висоті 32,000,000,000 рублів (за офіційним курсом 8 більйонів долярів). Позика розписана на протяг 20 років і від неї не платить уряд жадних процентів. Підписувачі позики мають тільки можливість вигравати час-до-часу на свої облігації, як на льотерії, ближче невизначені суми. Як відомо „державна „позика" є в Совєтському Союзі своєрідним податком, від якого населення не може відмовитися. Цілком проблематичним є теж і зворот позики, що повинен би приходити по 20 роках, бо підписувачі, знаючи, що не одержать нічого, зрікаються „добровільно" своїх грошей в користь совєтської держави.

Зростає небезпека атомової радіяції

Боффало, Н. Й. — Професор радіяційної біології в Рочестерському університеті д-р Дж. В. Гавленд заявив на річних зборах Лікарського Товариства, що із ростом атомової продукції зростає й небезпека атомової радіяції, і тому треба інформувати громадянство, як забезпечувати себе проти неї. Контроля радіяції, запроваджена під час продукції атомової енерґії від 1942 року — сказав д-р Гавленд — така досконала, що немає подібного запобіжного способу в історії медицини. Але все ж таки небезпека від радіяції зростає. Хоч мало знаємо про вплив атомової радіяції на біологічні і генетичні функції людини, однак, відомо, що коли небезпечна для життя радіяція досягне відношення одного атома на 100 мільйонів атомів у людському організмі, то вона може викликати цілу серію біохемічних змін, і спричинити смерть людини. А до того ж жадний організм не може вповні вилікуватись від наслідків радіяції.

Велика пожежа в Брукляні

Бруклин, Н. Й. — В Брукляні вибухла велика пожежа, якої не можна було опанувати 400 пожежникам, бо вона охопила два промислові бльоки. Під час пожежі поранені були 15 пожежників, а шкоду обраховують на два мільйони долярів. Пожежа вибухла в шостій годині ввечері, і на одинадцять алярмів з'їхалися пожежні сторожі з Брукляну, Менгеттену та Квінсу до секції Брукляну Вільямсбурґ, де між вулицями Стеґґ і Місерол, і Верік та Стюварт Авеню горіли будинки. Комісар огневої сторожі заявив, що такої концентрації пожежних сторож не було в Брукляні від 1919 року, коли горіла нафтова фабрика на Ґрінпойнті. Пожежу спричинила експльозія в одному фабичному бидинку, якої причина досі невідома.

Департамент справедливости подав у суд скаргу проти часописних асоціяцій

Ню Йорк. — Департамент справедливости подав до цивільного суду позов проти Асоціяцій Американських Часописних Видавців, Асоціяції Американських Оголошеневих Аґенцій та чотирьох інших асоціяцій видавців за порушення т. зв. антитрестового закону Шермана, зокрема, за встановлення за високого проценту комісійного від оголошень, що впливає стримуюче на розвиток господарського життя. Всі шість пізваних асоціяцій репрезентують понад 1,300 часописів і журналів. Уряд обвинувачує пізваних, що вони вели свою протизаконну діяльність з 1917 року. Зараз після внесення департаментом справедливости скарги до суду, президент Асоціяції Американських Часописних Видавців Ричард В. Слоком назвав акцію департаменту „нерозумною і несправедливою" і внесення скарги даремною витратою грошей, плачених на податок громадянами. Обвинувачені мають 20 днів часу, щоб відповісти на поставлені їм закиди.

Мічелл за поширення стейтового робітничого законодавства

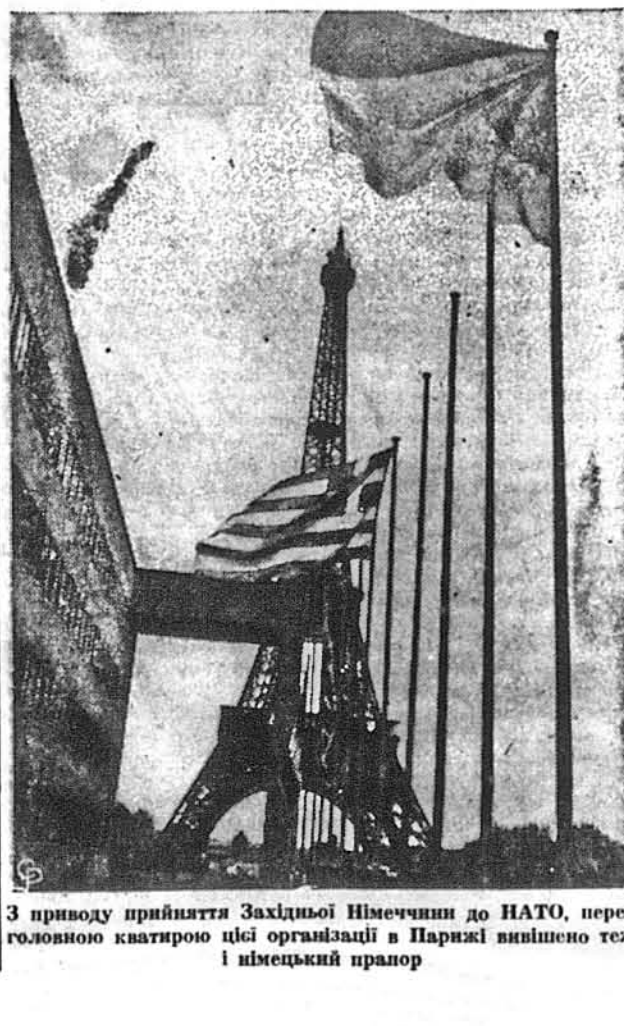
Вашингтон. — Секретар праці Джеймс П. Мічелл, промовляючи на Крайовій Конференції в справах стейтового робітничого законодавства, сказав, що уряд президента Айзенгавера ввів основну зміну в ділянці робітничого законодавства, а саме — знову віддав стейтовим леґіслятурам провід у цій ділянці. Президент Айзенгавер вислав окремого листа на цю конференцію, в якому написав, що він тішиться тим, що стейтові леґіслятури виявляють знову більше зацікавлення робітничим законодавством, збільшуючи мінімальні платні та поширюючи закон про ці платні на ширші кола робітників. Мічелл пригадав, що від початків існування цієї країни стейти були іноваторами в ділянці соціяльного і економічного законодавства. Але впродовж останніх двадцятьох років почали в ЗДА про це забувати. Перші закони про число годин праці і про мінімальну платню були ухвалені стейтовими леґіслятурами, сказав Мічелл. Те саме відноситься і до законів про компенсацію для робітників під час безробіття та недуги і про заборону праці для дітей. Президент Айзенгавер хоче, щоб стейтові леґіслятури знову зайнялися цими проблемами робітничого законодавства.

● **Американський журналіст** Герберт Л. Метьюс, вернувшися з країн Південної Америки, заявив, що комуністичні впливи там зменшуються і невдоволення з „імперіялізму янкіs" послаблюється.

● **Президент Айзенгавер** погоджується з думками Дейвіда Сарноффа, що ЗДА повинні збільшити свої видатки на ведення „холодної війни" проти комуністів.

● **В Японії** конфлікт між японськими й американськими чинниками у зв'язку з військовими маневрами на горі Фуджі виник — як запевняють американські часописи — наслідком того, що місцеві мешканці настрашені були гуком, що його роблять стрільна 155 мм гармат. Японські селяни бояться, щоб важкі стрільна не поцілили їх сел, понад якими летять.

НІМЕЦЬКИЙ ПРАПОР НА ТЛІ ВЕЖІ АЙФЛЯ

З приводу прийняття Західньої Німеччини до НАТО, перед головною кватирою цієї організації в Парижі вивішено теж і німецький прапор

Китайські комуністи піддержуватимуть европейських

Варшава. — Комуністичний Китай „всією своєю силою" буде піддержувати новий союз „миролюбних демократичних" держав, створений у Варшаві — заявив комуно-китайський міністер оборони ген. Пенґ Теґ-гуай, що перебуває у Варшаві, як „обсерватор" від комуністичного Китаю на з'їзді керівників всіх комуністичних країн Европи. Генерал Пенґ підкреслив, що „мир у світі є нерозділний" і тому також порушення того миру в одній частині світу викличе війну в решті світу. Мовляв, західні намагання ратифікувати Паризький договір і озброїти Західню Німеччину йшли впарі зі збільшеною небезпекою війни на Далекому Сході. Ген. Пенґ покликувався на факт, що „табір миру, соціялізму і демократії" нараховує тепер уже 12 країн з 900 мільйонами населення, маючи, видно, на увазі 8 европейських комуністичних країн, комуністичний Китай, Північний В'єтнам, Північну Корею і ніби-то самостійну Монголію. — На тайному засіданні Варшавської конференції, військову ситуацію реферував колишній шеф штабу совєтської армії, ген. Алексєй Антонов. Підписання пакту „взаємної безпеки і допомоги" поміж СССР і його европейськими сателітами має відбутися 14-го ц. м.

В АМЕРИЦІ

● **У Вілмінґтоні,** Делевер, померла 87-річна жінка Лавінія Ґріффін, яка залишила 123-ох нащадків — дітей, внуків і правнуків.

● **Рибалки** на західньому американському узбережжі протестують проти переведення в океані пробної експльозії атомової бомби. Вони кажуть, що це пошкодить рибній промисловості.

● **Недавно** дев'ятимісячна дитина Шаррон Савтвелл із Шикаґа хвалилася своїми п'ятьма бабусями, але п'ятимісячна дівчинка з Вілмінґтону, Делевер, Аліс Елізабет Кармін її перемогла рекордовим числом своїх шістьох бабусь. Аліс має дві бабуні, дві прабабусі і дві прапрабабусі.

● **12 травня** перестав курсувати в нижній частині міста Ню Йорку елевейтор. Ця надземна залізниця перевозила нюйорчан від 1887 року. Ті, що живуть близько неї — тішаться, бо не будуть вже більше чути гуркання вагонів, а ті, які нею їздили до праці, нарікають.

● **В Еквадорі** стався землетрус, який спричинив деяку шкоду в місцевостях коло колюмбійського кордону. Від цього землетрусу завалилася вежа на одній церкві та потріскались стіни в сільських хатах.

● **Арґентинський сенат** прийняв закон, який касує навчання релігії в державних народних школах. Цей закон має затвердити палата послів, де пероністи мають запевнену більшість. Вісім років тому, вже за режиму президента Перона, прийнято було в Арґентині закон про навчання релігії в державних народних школах.

● **Президент Айзенгавер** купив першу квітку мака, започаткувавши цим збірку на допомогу ветеранам-інвалідам, яку переводить Допоміжний Американський Леґіон.

● **Демократичний конґресмен** Френсіс Е. Волтер, співавтор іміґраційного закону, виступив проти Едварда Дж. Корсі, який гостро критикує цей закон. Волтер ґратулював державному секретареві Доллесові за те, що він звільнив Корсі з праці в іміґраційному відділі, бо, як твердить Волтер, Корсі „не надавався" на це становище.

В СВІТІ

● **У Гонґ Конґу,** англійській колонії на південно-східньому березі Китаю, посуха так дається в знаки, що воду почали раціоналізувати. Тепер, після триденного зливного дощу, приділ води підвищено.

● **В Індонезії,** на одному з її островів Целебесі, знову посилилась громадянська війна. Один із індонезійських самостійників, який хоробро воював проти японців і голляндців, стоїть на чолі повстанських військ, що борються за створення у Південному Целебесі окремої махоммеданської держави. Панує терор і хаос, що його не зліквідував трилітній виняткoвий стан в країні.

● **На Формозу** з інспекційними відвідинами знову прибув головний командант американської тихоокеанської фльоти, адмірал Фелікс Стомп. Він з легковажністю висловився про приготування китайських комуністів до наступу на Формозу і, м. і., заявив, що прибережні острови Матсу і Квімой, не знаходяться тепер у більшій небезпеці, як було раніш.

● **Шіюн Мару** — японський моторовий пором, на якому було 866 пасажирів, в густій мряці зударився з кораблем „Укоо Мару" і пішов на дно. Велику більшість пасажирів врятовано, але число жертв сягає — як подають останні вістки — до півтори сотні. Слідство утруднене тим, що капітан порому також загинув, отже нема найавторитетнішого свідка.

● **У Калькуті в Індії** вибухла епідемія холери. На протязі першого тижня травня померло 75 осіб. Вживається найрадикальніших санітарних заходів.

● **Луїс Штравс,** голова Комісії для Атомової Енерґії в ЗДА вів переговори у Мадриді з генералом Франко про використовування атомової енерґії для мирних цілей.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

НЕОБХІДНИЙ ОБОВ'ЯЗОК

Великим, відповідальним, почесним і необхідним обов'язком уважаємо справу участи представників наших організацій на Шостому Конгресі Американських Українців, що має відбутися з кінцем цього місяця, в днях 28, 29 і 30 травня, в готелі „Комадор" в Ню Йорку. Це відноситься до всіх організацій, без уваги на те, яку групу чи яку думку вони репрезентують і заступають. Найбільшу помилку роблять ті, які вважають, що їм треба „мобілізувати" до такої участи тільки „своїх", а інших, таких, що в певних справах з ними не погоджуються, навіть відмовляти від участи. Цього ніколи не робитиме той, хто про демократію не тільки говорить, але й в неї вірить, хто вірить у нарід і в линкольнівську засаду, що всі рішення і всі уряди повинні виходити тільки з народу, через нарід і для народу.

Щодо цього дуже повчальна і направду гідна наслідування практика американських виборів. Уся т. зв. виборча кампанія ведеться тут виключно з тим, щоб спонукати всіх громадян зареєструватись до виборів і взяти участь у виборах. Щойно на другому пляні намагання здобути якнайбільшу кількість голосів для партії чи групи. Головна засада: голосуйте, як хочете і як вам диктує ваша совість, але голосуйте!

Те саме стосується до нашого Конгресу і до нашої в ньому участи. Насамперед треба, щоб на Конгресі, щоб у цьому нашому парляменті були якнайповніше заступлені всі наші організації і угруповання, щоб вони мали нагоду висловити свою думку і піднести свою руку за те, в чому вони переконані, у що вірять і що вважають за найкориснїше для нашої спільноти. Кожна група і організація повинні дбати про те, щоб на Конгресі була якнайповніше заступлена не тільки вона сама та її прихильники, але й опоненти.

Це — принцип, і під його кутом та для його здійснення повинні працювати ми всі разом. Але при цьому кожна організація має найбільший вплив на своїх членів чи прихильників, отже, заклика ючи до самої участи в Конгресі усіх, вона зобов'язана звернути особливу увагу на своїх власних членів. Тому то й ми звертаємось окремо до найширшого загалу членства Українського Народного Союзу, щоб воно доклало всіх зусиль і використало всі можливості для такого заступництва на Конгресі, яке йому прислуговує і до якого воно зобов'язане з уваги на свою організацію та її найбільш позитивну ролю в нашій спільноті.

Звичайно, годі сподіватись, що на Конгрес прийде і візьме участь хоч би лише тих 500 делегатів, які з кількістю майже одної тисячі голосів брали участь в останній Конвенції УНСоюзу. Бо коли б тільки 500 Відділів УНСоюзу хотіли і могли скористати з тих прав участи в Конгресі, *які їм прислуговують, то на Конгресі було б майже 1,000 делегатів УНС.* Ми повинні до цього змагати, так само як з успіхом змагаємо до того, що в Народному Фонді найбільшу позицію становлять пожертви від УНС та його Відділів і що члени УНС двигають головний тягар громадської праці на місцях.

Все ж таки треба рахуватись з тим, що не кожний Відділ, головно ті з віддалених стейтів, зможе вислати не тільки таку кількість делегатів, яка йому прислуговує, але бодай одного делегата. На це можуть бути різні причини: короткий час, поважні кошти подорожі і побуту в Ню Йорку і т. п. Тому, щоб використати належні нам права і рівночасно виконати наш громадський обов'язок, якнайбільшу кількість делегатів повинні вислати на Конгрес бодай Відділи УНСоюзу з метрополітальної округи та з довколишніх стейтів: Ню Йорк, Ню Джерзі, Пенсилвенія, Меріленд, Ровд Айленд, Конектикат, Массачусетс, а то й Мішіген, Ілліной, Огайо та ін. І хоч участь у Конгресі вимагає деяких коштів, але з багатющої практики і досвіду знаємо, що ці кошти, кошти демократії, сторицею поплачуються, бо приносять користь для всієї спільноти і для того, що ми звикли називати добною справою.

Неприявні не мають голосу. Це — стара і добре відома річ. У цих важких часах не можемо дозволити собі на мовчанку, бо якщо самі за себе не будемо говорити, то за нас говоритимуть інші. Одною з головних причин української національної трагедії є те, що за українців говорять інші. Тому наш направду необхідний обов'язок численно взяти участь у Конгресі і на ньому піднести наш голос в обороні слушних прав українського народу, а не поодиноких партій чи груп. Ці всенародні інтереси заступає УНСоюз, і в їх користь завжди вмів сказати своє рішуче й переконливе слово його члени. Тому так важливе, щоб саме УНСоюз був на Конгресі найкраще і найчисленніше заступлений.

„ДОПОВНЕННЯ БРИКЕРА"

Сенатор Джан В. Брикер, республиканець з Огайо, зголосив був ще 7 січня 1953 року внесок на доповнення до конституції, відоме від того часу під скороченою назвою „Брикерс амендмент". Цей конституційний „додаток" був увесь 1953-ий рік предметом дискусії в Сенатській комісії та на пленумі і в зв'язку з ним виготовлено сотні промов у Конгресі та поза ним і написано тисячі статтей у часописах на всьому терені ЗДА. Остаточно, 25 лютого 1954 року відкинено його в Сенаті 50 голосами проти 42, і не помогли йому навіть злагіднюючі зміни, внесені його автором за три тижні перед голосуванням, коли він уже сам побачив безнадійність свого починку. Взявши під увагу, що кожне доповнення конституції вимагає більшости двох третин голосів в обох палатах Конгресу, плюс ратифікації 32-ма стейтовими легіслятурами, програ сен. Брикера була дуже виразна. Вже краще вигляди мав компромісовий проєкт сен. Волтера Ф. Джорджа, демократа з Джорджії, який, проте, в наступному дні 26 лютого 1954 року також програв, бо дістав тільки 60 голосів проти 31, отже на один голос замало. Були й інші сенатори, які зголошували свої проєкти, поправки чи компромісові формули: сен. В. Ф. Новленд зголосив окрему формулу разом із сенатором Г. Фергуссоном, — такими внескодавцями були теж Е. Д. Міллікен, Л. Салтонсталл і П. МекКаррен. Всі їхні поправки й окремі внески були також відкинені. Сен. Томас С. Геннінгс молодший, демократ із Мізурі, був лідером табору, опозиційного до всіх тих внесків. Проте сен. Д. В. Брикер не склав зброї і заповів був відразу, що в 1955 році вдруге зголосить свій внесок. Він це таки дійсно зробив, дармащо сен. В. Джордж, який його тоді частинно підтримував і обіцяв підтримати й надалі, зрікся участи в дальшій кампанії за цю справу. І тепер отой „Брикерс амендмент" товчеться знову, знову переводяться пересулухування в сенатській комісії, знову пишуться залиги статтями на цю тему і знову нема пресової конференції президента, щоб журналісти не морочили йому голови запитами щодо його становища. У чому ж річ?

Справа першорядної і найбільш принципової ваги: конституційних прав президента в ділянці керування закордонною політикою держави і відповідальности за неї перед Конгресом. Сен. Джан В. Брикер змагає, власне, до того, щоб владу президента в ділянці укладання умов з чужими державами — обмежити. Істотними в первісному проєкті Брикера були такі дві точки: Договір (підписаний президентом із чужою державою) „стає важний, як внутрішній закон у ЗДА, тільки після ухвали в Конгресі такого закону, що був би важний і при відсутності договору". Далі: Конгрес повинен мати владу реґулювати всі договори, укладені з кожною чужою державою або міжнародною організацією. Всі інші точки зголошеного тим сенатором проєкту — це тільки доповнення тих засадничих двох ідей. І, власне, ті дві точки викликали рішучий спротив президента Айзенгавера. Він щонайбільше погодився на прийняття постанови про доповнення до конституції, яку сен. Брикер пропонував радше як вступ до істотної пропозиції, а саме, що ніякий договір чи умова, укладені з будь-якою чужою державою чи міжнародною організацією не можуть бути важні, коли вони суперечать конституції.

Але навіть проти такої формули, обмежуючої компетенції президента, виступають дуже поважні американські чинники, в Конгресі і поза ним. Вони вказують передусім на безспірний основний законний стан, що конституція ЗДА — це взагалі найвищий закон, і ніякий акт уряду не є важний і не має виконної сили, якщо суперечить конституції. Підкреслювання цього спеціяльним додатком до конституції є не тільки зайвою фразеологією, але й небезпечною підставою для можливих фальшивих інтерпретацій. Тому, напр., Асоціяція нюйоркських адвокатів висловилася й проти такої загальної фрази про надрідність конституції над діями президента в міжнародних взаєминах, а „Нью Йорк Таймс" у редакційній статті на цю тему навіть гостро накинувся на державного секретаря Доллеса за його вислів, що, мовляв, відклик до конституції „може бути досільний з політичного погляду". „Забагато тієї політичної доцільности було вже довкола Вашингтону" — саркастично стверджував цей керівний американський щоденник, випра вдуючи згоду самого президента тим, що, мовляв, він, не міг би здає собі справи з небезпеки навіть такого ніби невинного застереження.

Згідно з одностайною опінією найавторитетніших знавців вашингтонської атмосфери — цьогорічні заходи сенатора Брикера мають ще менші вигляди на успіх, як минулорічні і передминулорічні. Рішуча більшість і членів Конгресу і публічної опінії не бачить ніякої причини, чому треба було б обмежувати владу президента взагалі, а зокрема в ділянці його зв'язків з закордоном і його права укладати міжнародні умови. Конгрес, — кажуть противники проєкту Брикера, — і так має всі конституційні права і можливості уневажнити кожну міжнародну умову, зладжену президентом, або спаралізувати її виконання. Найвищий Суд має теж завжди змогу ствердити суперечність якогось договору з конституцією і тим самим його неважність, якщо колись виринула б така сумнівність. Досі Найвищий Суд не потребував встрявати ні разу, бо не було ні одного такого сумнівного випадку, щоб президент порушував конституцію в своєму домовленні з закордоном. Коли ж сенатор Брикер хоче спутати свободу рухів президента клявзулею, що кожний договір мусить спершу стати внутрішнім законом, перейшовши звичайний законодатний шлях, то така зміна — мовляв — надзвичайно ускладнила б взаємини між ЗДА і закордоном, бо президент мусів би узалежнюватися іноколи не тільки від федеральних законодавців, але й леґіслятур 32-х стейтів, що грозило б повним хаосом. Очевидно, це зменшило б авторитет президента в очах власних громадян і чужого світу, а в теперішніх особливо напружених відносинах, в яких потрібні іноколи негайні постанови, відповідно до змінливої ситуації, така конституційна зміна грозила б державі поважними практичними наслідками.

Чому ж властиво сен. Брикер і гурт його прихильників підтримують так уперто той безнадійний проєкт? Поштовх до остраху перед надто широкими правами президента дали договори, укладені президентом Рузвелтом під час останньої війни. Каїро, Тегеран і Ялта, а в її виконанні Потсдамська умова дали такі страшні для всього вільного світу і, зокрема, Америки політичні наслідки, що стривожені ними деякі політичні кола почали думати над асекурацією проти повторення подібних прецеденсів. Їм відповідають: Чейже Конгрес мав і має змогу опротивити частинно чи цілістю постанови тих договорів, а був час, коли Конгрес мав повну змогу протидіяти тим договорам і унеможливити їх виконання в практиці, коли б був засадничо здискредитував закордонну політику Ф. Д. Рузвелта, ще за його життя. Праві республиканські кола побоюються також, що Об'єднані Нації, як міжнародна політична організація, опанована колись (беручи теоретично) пацифістичними, комунофільськими чи взагалі неприхильними Америці державами — може узалежнити від себе політику ЗДА в більшій мірі, як цього вимагало б суверенне добро ЗДА. Очевидно такі теоретичні міркування надто кволі й непереконливі, щоб могли змобілізувати дві третини Конгресу на їх користь. І тому проєкт сенатора Брикера готов так і залишитися проєктом.

„ГЕРОЙ Т. 34"

Вже такий наш грішний світ, що любить сенсації. По цей і по той бік океану. Цим разом мав її начетверо розшматований Берлін.

А саме 3 травня ц. р., точно о 8 год. ранку, зібралися на одному з побоєвищ холодної війни в американському секторі журналісти, репортери, робітники та американська військова поліція. Це, на десятому році життя, вмирав несплавною смертю совєтський непереможний танк Т. 34, який, враз з „доблесною" армією, перший увійшов до Берліну. Останні три роки прожив цей залізний „герой", ніби на „Кульпаркові", в грубій дротяній клітці, заввишки 10 метрів. Німецькі робітники, що працюють в американців, повилазили на пожарницькі драбини і розрізали дроти. В середу 4 травня прибув на це місце совєтський старшина, який пильнував, щоб з небіжчиком не трапилася якась халепа, щоб робітники обережно зняли його з цоколя, поставили на спеціяльну платформу і відтранспортували на найближчу совєтську залізничу стацію. У четвер розібрали муровний цоколь — і кінець цирку.

Для чого робили такий „театр" з якимось старим танком? Це так, для сторонньої людини. Але запитайте першого-ліпшого берлінця, то він має зовсім інший погляд на цю справу. Попереше, це перший-ліпший танк, але один з найбільш промінентних танків останніх десяти років. Про нього писала світова преса, його оглядали туристи, бачили відвідувачі кін, був він спочатку предметом ненависти, а опісля насмішок і зрештою предметом обміну дипломатичними нотами між совєтами і американцями. А „герой" тим часом, звернувши свою руру на Захід, поглядав згори на переможену Німеччину і інших „фашистів".

Цього представника СССР встановлено було біля автострадї Західня Німеччина-Берлін. І одної темної ночі загорівся він якимсь метеором. Було це в червні 1951 року. Якісь „альпіністи" видрапалися на „героя", облили його бензиною і запалили. А вслід за тим — обурення Совєтів, і порада американського коменданта, „розкуркулити" Т. 34 і забрати на „родіну", бо німецьке населення вважає його приявність за провокацію.

Від того часу не ніг совєтський „герой" спокійно спати. То на спині, то на животі, то на обсмалених ребрах появлялися в нього непристойні написи під адресою совєтів. „Фашистська" фарба трималася „героя", як реп'ях кожуха. І знову посипали протестаційні ноти. Взиті 1952 р порадили американці не раз евакуювати свій танк додому. Ні, відповіли совєти, — бо під цоколем лежать похоронені червоноармійці. Про це почули американці вперше. Щоб забезпечити „героя" проти „фашистської агресії", за згодою совєтів, дали американці погорілого до „Кульпаркова".

А тим часом акти в справі Т. 34 повторювалися з дня на день. Нарешті 11 червня 1953 року робітники з совєтської зони почали змивати „фашистські" написи та приводити „героя" до пристойного вигляду. Але, мов грім з ясного неба, прийшов пам'ятний день 17 червня 1953. Уся схід Німеччина виступила проти совєтів. І „герой" хоч-не-хоч не дочекався нової „костюма". А незабаром після 17 червня німці західнього Берліну здвигнули біля Т. 34 високого дерев'яного хреста, в пам'ять тих, що згинули у боротьбі з московським імперіялізмом, а в рік опісля поставили пропам'ятну таблицю з написом: „Совєтським старшинам та воякам, які мусіли вмерти, бо не хотіли стріляти на борців за волю". Ось тоді і вибила остання година для „героя". Цього вже було совєтам забагато, і вони постановили забрати його на „родіну".

Але видно, що, перше ніж згаданий Т. 34 в'їхав 10 років тому до Берліну, якийсь чорний нацистівський кіт перебіг йому дорогу. Бо вночі з 4 на 5 травня стався випадок, зовсім не передбачений. Як уже прийшло до розбирання цоколя, на якому дрімав „герой", совєти поставили умову, що розбирати його мають робітники з совєтської зони, тільки ночами, і щоб при тому не було ніяких фотографів. Точно о 6 год. вечора заїхало 17 совєтських авт з робітниками та червоноармійцями без зброї. Але коли совєтський старшина побачив журналістів та фоторепортерів, то враз заборонив робітникам висідати з авт. Почались торги. Совєтський старшина від'їхав до совєтської комендатури і о год. 21-ій приїхав сам генерал Діброва, комендант східнього Берліну.

Він запротестував, що американська військова поліція оточила заблизько до цоколя (150 метрів) а головно обурився проти приявности журналістів. Поліція відійшла дещо далі, але „журналістів я не маю права відіслати, бо ми шануємо свободу преси", — заявив представник американців. Тоді генерал Діброва від'їхав, а разом з ним від'їхала і вся совєтська експедиція.

Причина? — Під цоколем не поховано ніяких червоноармійців, як це твердили досі совєти.

Нестор

„ГРАМЗАПИС БЕЗ КОНФЕРАНСУ"

Загальною офіційною настановою совєтської преси, особливо ж тієї, що друкується українською мовою, є офіційне сприйняття підсовєтських чинників на „небувалий розквіт" української культури, „національної формою і соціялістичної змістом". В голові підъяремних українців втовкмачується, що під благодійною опікою „великої" і „братньої" Москви український народ добився вершин свого національного розвитку, що фікція, яку охрещено „Українською Соціялістичною Совєтською Республікою", є „українською" з кожного погляду.

Але інколи через соромливий недосказ або мимовільний недогляд прорветься і в підсовєтській українській пресі ствердження, що, наче блискавкою, освітить всю потьомкінську підсовєтську дійсність.

Трапилося це останнім часом двічі й у київській „Радянській Україні". В числі з 24 березня надруковано в ній лист Ю. Стадниченка, інженера Всесоюзного науково-дослідного інституту організації і механізації шахт у Харкові п. н. „Про українську радянську естраду".

„В репертуарі естрадних ансамблів, що працюють на Україні, — пише Ю. Стадниченко, — в естрадних концертах українського радіо є пісні й музичні твори російські, італійські, еспанські, мексиканські. Та не часто можна почути на естраді українські пісні. Звичайно, — вибачається він, — музика й пісні братнього російського й інших народів завжди повинні бути в репертуарі наших естрадних ансамблів, але коли на Україні майже відсутній український репертуар, то таке становище ніяк не можна вважати нормальним. Кілька разів приїздили на Україну і з великим успіхом виступали державні естрадні оркестри РРФСР, Вірменії, Латвії. А на Україні досі не спромоглися організувати республіканський естрадний оркестр. А конферанс? Кого з українських артистів естради ми можемо назвати?.. Недивно, що українське радіо по суботах і неділях відко коли передає свою естрадну програму. Коли ж і передають власні естрадні концерти, то це грамзапис без конферансу, без інтермедій тощо".

Висловивши такі завваги, Стадниченко стверджує, що „такого ставлення до української радянської естради далі терпіти не можна", що треба звертатись „до невичерпної скарбниці української народної творчости", що конечним є „піднесення української радянської естради на рівень, гідний нашого прекрасного народу".

Таку характеристику української культури в ділянці естрадного мистецтва дав не якийсь „ворог народу", але „передова людина совєтського суспільства". І треба сказати, що вірнішого образу уярмлення української культури Стадниченко не міг дати, і ліпше його можна цілком добре попередити заголовком: „Чого добилася Україна в умовах уярмлення і тотальної русифікації?" Досі казав деякто, що в підсовєтській Україні хоч пісня українська вільно лунає. Тепер бачимо, що Москва задушує і її.

Вихопилося слово правди ще й „Радянській Україні" і в звідомленні про Пленум Українського республіканського комітету захисту миру, що відбувся 22 березня в Києві. На цьому пленумі, поруч Тичини, Семененка, Палладіна, Жданова, Смолича та інших героїв і негероїв „соціялістичної праці", виступав і єпископ Переяслава-Хмельницького, вікарій київської єпархії Нестор. Він осуджував „підготовку атомової війни" на Заході, вимагав „заборони атомової зброї" і заявив, що „російська православна церква на Україні, разом з усім народом, твердо й послідовно бореться за мир в усьому світі".

Заява „просвіщеннішого" Нестора, що його справжнього імени, походження і покликання не знаємо, потверджує, що Україна окупована Москвою не тільки політично й культурно, але що немає теж в Українській ССР української православної, взагалі, хоч би тільки „православної" церкви, а є тільки „російська православна церква" і що тільки вона репрезентує український народ в ділянці релігійній.

Підстав думати, що виступ єпископа Нестора, передаваний Радіо-Телеграфічним Агентством України і надрукований в „Радянській Україні" та в інших підсовєтських газетах, був „грамзаписом без конферансу" — немає.

„НЕДОЛІКИ" У СІВБІ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ

Кореспондент „Радянської України" (2 квітня ц. р.) обвинувачує керівників машинно-тракторних станцій Дніпропетровщини у зриві весняної посівної кампанії. „У багатьох МТС області, — пише він, — значна кількість тракторів вийшла з ладу в перший же день польових робіт. У Павлоградській МТС систематично перестоює 5—7 тракторів. Майже четверть тракторів не працюють у Богданівській МТС. Багато сигналів про це надходить з Синельниківського, Солонянського, Верхньодніпровського районів. У Привільнянській МТС Солонянського району щодня виходить з ладу 8—9 тракторів, псуються шестерні, помпи, розтоплюються підшипники. Чимало тракторів не працюють через організаційні неполадки. В Чумаківській, Мирівській, Вище-Тарасівській МТС Томаківського району майже тиждень простояли 15 потужних тракторів „С-80" через відсутність мастила. Десятки посівних агрегатів стоять без роботи у Павлоградському, Петропавлівському та Юр'ївському районах. „Чому?" — питає кореспондент.

Михайло Островерха

НА КРУТОМУ ЗВОРОТІ

З пожовклих сторінок

1939—1940

(25)

До таких промовців належала й одна з присутніх. Але тому, що за Польщі — як виходило з її слів — до націоналістів не схилялась, то стала стогнати і вихвалювати, як то вона не могла — а все через тих націоналістів! — тоді ніде своїх творів друкувати, ні перекладів. Говорила довго, нудно і смішно. Врешті, О. Корнійчук звернув її увагу:

— Товаришко! Сім хвилин таки вже проминуло.

Вертаючись із зборів до своєї тимчасової хати-кутка, поринувши на вулицях у млосне освітлення здивованого новими панами Львова, прикрившись цією наївнісітленною темрявою вулиць, я міркував: на кожному кроці пробиваються ота чужість для українців цієї нової влади. Ось взяти ці збори літератів. Можна і треба мати свій, український, погляд на цих нещасних письменників совєтської України: живуть вони й творять у таких жахливих духово-політичних умовинах, що, просто, дивуєшся — хіба людина, якщо вона правдиво українська, може так довго жити й творити в таких умовах? Але... все таки це ж наші, українські письменники! І нехай оце була б із Києва прийшла до Галичини правдива, Україна незалежні і самостійні, влада і виділось на це, — то що було б ділось на цій залі, на цих зборах літератів? Та й що таке саме, як для мене Бой-Желєнський, Бронєвський, Кузьмінська, Ґрінберг, Пастернак — письменники та й годі! Але що ж нас в'яже з ними? Направду — нічогісінько! І кожен бачить це ясно, — і наші письменники з Галичини, і наші письменники з совєтської України, — що і тих українства в цій владі немає!

Львів, а з ним і всі міста Галичини, повним темпом приготовлявся до виборів 22 жовтня. Безупинно відбувались мітинги: усі були за „прилучення Західньої України (а на Білорусі, Західньої Білорусі, це йшло аналогічно!) до цвітучого, і обнадійного, і щасливого Совєтського Союзу". Головні державні будинки почінали прибиратись у понуро-червоні прапори. На небі ж то блиснуло сонце, то снігом повіяло і білою габою закривала землі болі душі, муки тіла та й непевність хвилини.

А вулицями хлопчаки щодня викрикували:

— „Вільна Україна" за псиць гроші! — і кожному сунули до рук оту нещасну совєтську газету.

На Личакові старенький продавець часописів знайомим пояснював:

— Та отой батярчук правильно викрикує! Але це буде й жовто-блакитна Україна та й не така вже дешевенька!

В неділю, 15 жовтня, відбувся концерт для літераторів і їх родин, за запрошеннями, в будинку літераторів при вул. Академічній 13. Пішов і я на цей концерт, у якому, крім приватних мистецьких сил, брав участь ансамбль хору Українського Червоного Фронту. Сидів я поруч Івана Керницького, а праворуч мене сиділи товариші у синіх та зелених картузах. А було їх на залі до лиха і ще й трохи! На цьому концерті вперше я запізнався з штукою режисерії — такого, здавалося б, от собі концерту! Увесь цей концерт ось так відбувся: на сцену влітає опасистий, ситий, на виду круглий, з відзігорними і неприємно сірими очима, середнього росту „ребйонок" років під 25. І в чисто „государственном язике" заповідає виступ ансамблю хору „Украінского Краснаво Фронта". Після цього виходить хор, до 40 осіб і акомпаніятори: труба та дві „гармошки". Виходить і диригент Мінко. Співають „Інтернаціонал". Усі добре співають, усі сито співають — але виявляють такий запал, що виходить ревіння. Відтак співають хоч перед цим до совєтської дійсности парадоксальний — гимн, неначе релігійну пісню: від початку до кінця, усі стрічки, по-українськи співають. Після цього публіка плеще в долоні. Далі заповідає „тот же ребйонок", що хор виконає пісню про Сталіна. І знов славословіє. Ще декілька пісень, і почались точки програми у виконанні наших мистців і півмистців. Леся Кривицька декламувала нову поезію, чи пак вірш Павла Тичини „Привіт Західній Україні". Тут, якби викинути з нього оте стереотипне про „вождя Сталіна", був би й не поганий, але й не мав нічого спільного з „Соняшними клярнетами" минулого Тичини. Декламували й інші українці. По українській точці прийшла польська точка. Безсторонньо сказати — поляки дали матеріял-літературну сильну, вартісну, мистецьку, а не міщанськопросвітянську. Та й виконання їх були мистецькі, як і нашої Лесі Кривицької. Снджейовська рецитувала поему Бронєвського — твір сильний, поривний, бунтівничий, змісту таки націоналістичного. Це була найкраща польська точка. Потім знай виконували свою програму. Змісту її я не розумів, але мала вона сентиментальний характер. При кінці програми на сцену знову вилетів „ребйонок" і по-московськи заповів виступ хору. Признатися слушність — хор прекрасно співав. І за всі чисто українські пісні слухачі з захопленням і бурхливо та щиро оплескували його. Вже тоді, на цій залі, виявляв наш народ збірну неохіть до большевиків, може й зарисковано: після пісні про „рідного Сталіна" оплески були слабі і короткотривалі. Врешті, прийшов вершок штукенції режисерії цього концерту. Остання точка, пісня: „Жить стало лучше, жить стало веселей". Співають по-московськи, з бравурою, з розмахом, із запалом, передусім, співаючи згаданий рефрен після кожної строфи. Коли ж рефрен приходить востаннє, на словах „жить стало веселєй", тоді один із хористів, по середині хору, підносить понад голову барабанчик, диригент зникає, „гармошки" пересуваються, — а все те діється умлівно! — і в ту ж мить пішть гопака, тропака, козачка, сольо, дует, гуртом, аж сцена стогне. Заскочена чуйністю публіка зривається на рівні ноги і з вибалушеними очима, з напругою нервів слідкує за тією раптовою метаморфозою. В перший хвилині це робить враження шаленства, хвороби св. Віта. Щойно по кількох хвилинах ви спостерігаєте, що це має бути інсценізація отієї „радости", то „сонця" і того „щастя" совєтської країни.

Останній тиждень перед виборами Львів кипів: появлялись усе нові написи, портрети Сталіна й інших достойників Кремлю, афіші; виборчі комісії працювали цілими днями, мітинги не вгавали. А „хвости" попід крамниці довшали. Атмосфера недовір'я людини до людини, безрадности, задуха, „резигнація зростали. Бруд по вулицях надавав місту характер Азії. А хвороби — тиф висипний і черевний, холєрина — притаманні для Московії вошині недуги! — що вже появились, ширили в Галичині смуток і горе.

Б. Лучаковський

НА ҐОТУРИНИХ ТОКАХ У ҐОРҐАНАХ

(2)

Десь біля полудня на нас надтягла снігова буря. Звідкись звіявся холодний вітер. Застогнали могутнім пошумом ліси. По горах нагло пішла глибока тінь. Стала злизувати сонце з лісів, полонин, стінок. Вже була коло нас. Над нами потемніло небо. Низько-низько пливли важкі, синьо - сірі хмари. Закурилися верхи і раптом сипнуло снігом. Сніг перейшов у град, град перемінився в зливний доіц. Вдарив грім один, другий, третій, десятий. Над нами розшалілася весняна, гірська буря. Але не минуло й пів годинки, як буря почала так раптом ущухати як раптом і надійшла. Чудова веселка розточилася на пів неба.

„Чарівниця масло робить", сказав Штефко.

Було в тому більше підсвідомого, щирого, вірування у нечисту силу, що лежало на дні душі перегінського бойка, ніж жарту.

Було в тому більше підсвідомого, щирого, вірування у нечисту силу, що лежало на дні душі перегінського бойка, ніж жарту.

Минуло ще чверть години і буря пропала десь на „угорськім боці". Знову заясніли гори і сонце як передше залляло все навколо. А води з тої зливи і зо снігу, що таяв невпинно від соняшного верем'я, ринули нестримно в діл, в долину Лімниці. Шуміли у камінним руслі у глибокім звορі, гриміли на дикім водопаді, кипіли на скальних порогах, бурліли у принагідних вирах, булькотіли серед снігових засп, шепотіли поміж торічними папоротниками, сльозили на мілизнах, цяпали з-під „плиття", зливаючися з тихим шумом смерекових лісів в одностайну, стихійну симфонію гірської весни.

З глибин підсвідомости виринули у мене нараз музичні ассоціяції, „Весняні шуми" Зіндінґа і бравурний „Черемош" Людкевича. Ось звідки могли початися ці шедеври, що в них музичному генісві людини повелося заклясти живло гірських вод в мелодійні форми.

***

Пізно сполудня ми стали підходити під верх Високої. Кінчалися одностайні смерекові ліси. В смерекових пролісках, що пнялися місцями ще вище вгору, було вже багато скарловатілих, присадкуватих, порослих мохом смерік, „клопаньок". Між ними тулилася рябина, счорніла, покривлена від негод, що тут щохвилини зривалися, як Боже літо і зима.

Тут і там, на скелях, росла кедрина, чудова своєю зеленню, ґраціозна, як панночка. Під самим шпилем Високої видніли „жарапарі", цілі поля зарослі жерепом, корчевою гірською сосною.

Довкола було багато снігу, навіть на царинках, відкритих до сонця.

„Вже недалеко" — сказав Штефко, що знав тут верхи як свою пазуху. Давніщими роками, хлопчаком, він літував тут з вівчарями; був їм за кальмана. Ми зупинилися на хвилину, щоб відсапнути.

Перед нами розкрилася грандіозна панорама. На рівні з нами були довколишні верхи, під нами ввесь світ. Куди в діл не глянути, все гори, ліси, полонини.

Повітря було морозне і чисте як кришталь. Завислий під хмарами орел зорив за добичею; дрібні соколи, тріпочучи крилами, немов би потапали в повітрі, пронизували „соколиним оком" ліси, за живим уловом. Десь недалеко дятель обстукував пильно „мухариці", хворі смереки, поточені червою.

При плаю, яким ми рушили йти далі, я помітив тонкі борозни, якби хтось попоров сніг шпорами. Це були „ритвини" ґотура, знак, що ми ввійшли в місця, де відбуваються токи. За кілька хвилин ми станули біля умовленої колиби. Державний побережник вже чекав на нас. Я не хотів його мати на карку, сирової душі.

Я дав йому з місця десять злотих „на плай" і він, показавши нам здалеку і роз'яснивши де токують когути, попрощався і пустився ще таки під ніч, домів.

Ми сіли з Штефком спочивати. Потому Штефко наклав вогник, розтопив в чайнику снігу і заварив чай. Опісля став вилагоджувати колибу на ночівлю. Жаром вимів її від середини „аби блохи вискакали", наламав дрібного четиння на лежанку, назбирав сухарики на нічну ватру.

Сонце зайшло за верхи і скоро стала западати гірська ніч. Небо побагровіло, стало наливатися синявою, гори стали фіолетовіти і з черги теж перейшли в густу, темну синяву. Провалля між верхами заповнилися густою, молочною мрякою. Верхи знайшлися якби завішені в якихсь фантастичних просторах, між білим морем унизу і темно-синім небом над ними.

(Закінчення буде).

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Торонто, Канада

Репрезентативний вечір балету.

З приїздом славного майстра балетного (хореографічного) мистецтва проф. Анни Заварихиної до Торонта, в цьому місті пожвавилась любов до хореографії, що завжди в кожному народі відігравала велику ролю в плеканні краси.

2 квітня відбувся великий ріпрезентативний Вечір Балету студії „Аполлон" в одній з найкращих заль міста Торонта „Ітон Авдиторії". Було присутніх біля тисячі осіб, серед їх поважне число канадійців англійського і французького походження. Вечір був поділений на дві частини. 70 учасників: 40 танців: сольо, дуети, групові. Клясика. Екзотика. Харак. танці. Плястика. Українські, еспанські, індійські, мадярські, циганські, татарські танці. Для всіх присутніх вечір був великою несподіванкою. Люксусові костюми приваблювали елеґантним виконанням, оригінальністю форми, смаком підібраних фарб.

Мало сказати, що вечір пройшов з великим успіхом. Вечір балету, підготовлений українським мабетмайстром проф. Анною Заварихиною і її сином хореографом Ярославом Заварихиним, викликав широке зацікавлення. В її студії появилися французькі, литовські, білоруські і англійські діти. Гості з Канадійського Національного Балету висловилися, що вони радіють успіхами студії „Аполлон", вірячи, що її тепер молоденькі адепти стануть в майбутньому може гордістю національного канадійського балету.

Треба відзначити, що в центрі утаги, на вечорі був хореограф Ярослав Заварихин, що з почуттям мистецької елеґантности, виконав танець „Римський Воїн" із балету „Петронія" (муз. Шуберта), „Сон Троянди" із балету „Спектер де ля роз" (муз. Вебера), „Богемія" (муз. Брамса) „Індійський танець" (муз. Ад. Селенік). Стилізований „Гопак" викликав у всіх присутніх бурхливі оплески.

Серед учнів відділяються непересічними здібностями Іванка Вітушинська, а виконаний нею пластичний танець „Хайтарма" із балету „Бахчисарайський фонтан" звернув увагу знавців хореографії, які їй „пророкують" блискуче майбутнє. Зеня Шевчук виконала з успіхом „Ґавот" муз. Лінке, вальс із балету „Копелія" (муз. Л. Дільба). Молоденька Марійка Барчинська (танець „Гуцулка" муз. Заревич) якось мабуть сама цього незнаючи, має у своїх рухах щось органічно - гуцульське, щось таке, яке переконує, що вона не тільки танцює, а й мімікою, жестами, рухами передає характер гуцульської соняшної дитини гір. Ігор Томків (танець „Жокей") народжений бути танцюристом. Коли буде старатись працювати над собою, майбутнє принесе йому поважні успіхи. Чотирилітня Євгенія Левицька і п'ятирічний Василь Бень виконали танець „Юні діти" з подивугідним почуттям такту. Зіна Жукова (вальс муз. Штравса) відзначилася здібностями у виконанні клясичних танків.

Вечір закінчився піднесенням (під гучні оплески) квітів проф. Анні Заварихиній і її синові Ярославові Заварихинові.

Музичний супровід, виконаний піяністом К. Олешкевичем, відзначався великою майстерністю.

На прохання глядачів, в Авдиторії УНО (Торонто) буде повторений великий вечір балету. Довідуємося, що управа, знаючи жертвенну працю проф. Анни Заварихиної, погодилася майже безінтересово відступити залю на неділю (15 травня).

Лев Т. О-ра.

Шикаґо, Ілл.

Перед закінченням імпрезово-мистецького сезону.

Наше Шикаґо не може нарікати на брак гарних і високомистецьких імпрез у цьогорічному зимово-весняному сезоні. Зокрема якщо йде про загально-національні чи громадські свята, як Листопадові Роковини, 10-ліття смерти Митрополита Шептицького, Свято Соборности, Шевченківські Роковини, Міжнародний Концерт АБН-у, Концерт Самодіяльних Гуртків Шиказького „СУМА", чи це йде про виступи поодиноких мистців, зглядно мистецьких груп, як гостинні виступи Українського Театру під проводом Йосипа Гірняка, феноменального піяніста-юнака Романа Рудницького, відомого оперового тенора Василя Тисяка з Канади чи солістки-танцюристки Оленки Ґердан, всі вони стояли на належному, навіть дуже високому мистецькому рівні, вдоволивши навіть найбільш вибагливу публіку.

Майже всі ділянки музично-вокального чи театрального мистецтва найшли відповідних виконавців у цьому сезоні на сценах нашого шиказького культ. життя. На кінець цього багатого у добрі мистецькі імпрези сезону наша громада матиме добру і рідку нагоду повітати і послухати одного із найкращих українських піяністів-віртуозів, проф. Бориса Максимовича, що своєю мистецькою грою здобув і в Европі і в Америці признання і похвалу найбільш фахових критиків та правдиве захоплення слухачів. Концерт проф. Бориса Максимовича відбудеться в Шикаґо дня 15. травня ц. р. в годині 7:30 ввечорі в Авдиторії Нової Школи Святого Миколая. Треба вірити, що цю рідку оказію використає наша публіка вповні, щоби мати нагоду пізнати цього заслуженого українського мистця. Частина доходу із цього Концерту призначує наш мистець і громадянин на фонд Школи Св. Миколая.

Балтімор, Меріленд

Пластовий ярмарок з писанками.

Пластова Станиця в Балтиморі завжди пам'ятає про наших залишенців у Німеччині, аби не занедбати свого обов'язку прийти їм посильною допомогою, а понадто з допомогою своїй братній організації, пластунам. уже третій рік підряд пересилає „Великодню Писанку", розписуючи її власними силами — пластових юначок та юнаків під проводом своїх зверхниць: О. Пісецької та Х. Котиківної. В цьому році вже завершений курс науки народного мистецтва: вишивок хрестиками й „яворівкою" та різнородного стилю й арнаментики писання Великодних писанок. Окрім того пластуни - юнаки, під проводом впорядчика Т. Xархаліса, доповнюють ці дві ділянки ще й мистецтвом виробів „допоміжного приладдя" (писалець) для писанкового мистецтва. Поборовши всі труднощі всіх трьох ділянок власними силами (самоуцтвом) та придбавши пару десятків вишивок, писанок та „писалець". Пластова Громада — як і в минулих двох роках, — улаштувала в Українській парафіяльній залі при гр.-католицькій церкві „Передвеликодній Пластовий Ярмарок". Вже в годині 7:30 рано 3-го квітня ми застали в церковній залі нiби китицями макового цвіту вистелений писанками та вишивками довгий стіл, а кругом — „дівчат, як мак лелів!". Це юначки, в красних народних строях, красномовно й художньо удекорували своїм крамом довгий стіл для розпродажу його. Коло ряду писанок, з виразом непереможних господинь, засіли юначки: Ірця Xархаліс, Таня Михайлишівна, Оксана Мацюраківна та Юстинка Тимюківна; коло вишивок — Славця Купчиківна та Марійця Притулівна. Коли ви уважно придивитесь до них, та зауважите деяке поденервовання та неспокій, старанно замасковані юнацькою усмішкою, з якої ви можете вичитати одну-єдину просьбу: „купіть, паноньку, мою писанку! Нехай до мене не загостить жаль, що я так довго та старанно напрацювалася над нею за-дармо!.. Купіть, ласкава пані, бо ж цей наш „Базар", цей наш труд — не нам на пожиток;.. Це для тих братчиків та сестричок, що залишилися в тих старих німецьких бараках, у яких і ми з вами смажили бараболю на воді!.. І коли ми тут тепер будемо споживати печене й варене, смажене та аж надто пересолоджене, то в той же час вони... Купіть, Пані!...". Але десь аж у кінці стола Оксанка Мацюраківна, підскакуючи б'є в долоні та без усякої „церемонії" кричить: „Ой, ой! Мої писанки „пішли" вже і то аж по доляру й 50-ть центів! О, о! І Юрка Котика ОДНА пішла за $1.50! — І моя мусить піти бодай за одного доляра, — „якось непевне запевняє сама себе мала Юстинка, — „бо ж подивіться яка вона красна!".

Про „дебіт" та „кредит" цього шляхетного базару, чи пак ярмарку, ви не довідаєтесь від пані станичної О. Пісецької нічого конкретного, бо та відповідь звучатиме ось так приблизно: — „О, на тому ще не кінець... Ми мусимо ще доповнити нашу розпродаж по-хатах! Ото ж дві юначки — Дарця Поліщуківна та Марта Пісецька пішли з рештою писанок до людей „доброї волі" і ті люди таки щедро винагородили їхній труд. Ось вам виказ: по $5.00 за писанку заплатили: о. В. Соловій, А. Й П. Талпани, П. і О. Войтовичі, П. та О. Курилаcи, і п. Корецький; по $4.00: о. О. Кобрин та Марія Косова; п. Роман Кобрин $3.00; по $2: п-ні Г. Ящукова, п-во А. та М. Булавки, Т. Попов, В. Охота, О. Дерій та Т. Чорній; по $1.00: О. Стельмах, О. Садовий, Д. Чорнодольський, І. С. Ганкевичі, Н. Степан, В. Романовський, А. Марковський, Б. Мальчин, Р. Беньчак. Разом $60.00. До цієї суми Пластова Станиця долучила ще своїх $10.00 та вже разом і переслала своїм братчикам та сестричкам пластунам-залишенцям.

Павло Талан.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ РЕЧІ В ДОМІ КУЛЬТУРНОЇ РОДИНИ.

● До виборів в Англії стає 90 жінок. З них 16 були посолками в останньому парляменті, де було всіх 17 жінок. Одна рішила більше не кандидувати. Всіх членів англійського парляменту є 630. Вибори відбудуться 26 ц. м. Найчільнішою з кандидаток є д-р Едіт Саммерскілл, тепер формально голова Партії Праці, лікарка й дружина лікаря, мати дітей, колишній міністер здоров'я в соціялістичному уряді.

ДО УВАГИ ЧИТАЧІВ

Hillside—Якщо хочете добре умістити свій капітал, що приносив би добру дивіденду — заінтересуйтеся фірмою "Vandersee Corporation", яка виробляє презізні машини, знані в цілій Америці. Фірма та хоче поширити свої інтереси і тому випустила акції, які приносять великий процент.

Якщо Ви заінтересовані, телефонуйте до бюра: MUrdock 6-7500 від 12 вполудне до 5 попол. Інформації в рідній Вам мові. Вишліть також купон, що є при оголошенні, на подану адресу, а звідти пришлють Вам докладну брошуру. Висилання купону по інформації до нічого Вас не зобов'язує.

Зверніть увагу на оголошення цієї фірми в цій газеті

З Концертової Залі

ПРОЩАЛЬНИЙ КОНЦЕРТ БЕНЬЯМІНО ДЖІЛІ

Коли б над Києвом і Львовом височіли тризуби, то ми, безсумніву, мали б цю, незабутню нагоду прощати „короля тенорів" там, за синім океаном, у нас дома. Співав би на прощання Джілі нашим слухачам, покидаючи магічно - чарівну сцену під тягаром літ. Там же колись слухали таких світочів співочого мистецтва, як леґендарного Батістіні, чи титанічного Тіта Руффо. — А так, дуже нечисленні українські слухачі мусіли слухати лебединої пісні, прощального концерту цього найкращого живучого белькантиста у далекому Ню Йорку.

Побував я на третьому (24-го квітня ц. р.), випроданому до останнього місця, — як і попередні — концерти. — Враження з цього концерту одноразове, незатерте, неповторне! Вже сама атмосфера в кулюарах і на залі була до найвищої міри насичена напруженим ожиданням повна сантименту і тужливої радости. На обличчі кожного жеврів захват і якийсь невловимий смуток, бо ж оце відходив зі сцени співак-тенор, якому немає рівні між живучими тенорами, і ще довго не буде. Скільки то переживань, насолоди і розкішних хвилин дав його спів людям по всьому світу!...

Вітала публіка Джілі сердечно, оваційно, довгими, безугавними оплесками. „Це либонь, чи не в останнє бачу і чутиму його" — казав неодин. „Він мусить приїхати сюди ще і на другий рік" — потішалися оптимісти. — Ніхто не очікував ані не жадав, щоб Джілі співав так, як тому тридцять чи двадцять років (крім критика „Ню Йорк Таймсу"). Бо кожен знав що він не наймолодший (офіційно йому 65 років, та кажуть, що йому таки дещо більше). Хто ж із тенорів (та чи тільки з тенорів?) у його віці потрапить дати концерт такого мистецького рівня? Хто зуміє так захопити і очарувати публіку? Це вже не для музика, а для самого психолога, було безмежне є безцінне море досвіду і переживання. Розекзальтована, понад тритисячна маса, реагувала на кожну фразу арії чи пісеньки як одна людина. Вже сама пригравка до відомої речі зривала бурю оплесків, бо ось: Джілі співатиме на „біс" знане: „Вернись до Соренто" чи свій козир, другу арію з „Тоски" (до речі: корона цього виступу!). А він спокійно й уважно, але з темпераментом і глибоким серцем, (тим серцем, що зробило славним його спів!) виводив і мережив кантилену своїм незрівняним півголосом — меццавоче. Дещо важче приходилось йому з форте із горішніми тонами, та все ж таки всі вони виходили і звучали, а час до часу блиснули навіть красою давніших літ. — Може тому панянки зі середніх рядів слали співакові цілунки, може тому із радощів утирав нишком мій сусід сльозу, а дехто, просто на очах всіх, плакав на сцені (бо і там сиділо двісті п'ятдесять осіб). Було це незабутнє, концертове прощання. Джілі співав наддатки, а слухачі одушевлялись все більше й більше. Та концерт мусів кінчитись, а публіка ладна була слухати — здавалось — без кінця. Вона хлинула до сцени. Джілі, прощаючись зі всіма, подавав руки тим, що були ближче нього, вкінці відійшов. А захватний гул сповняв Карнеґі Гол і ширяв довкруги неї, по вулицях ще довго-довго!...

Теодор Терен Юськів.

З листів до Редакції

ВШ. П. Редакторе:

П. Іван Поритко у своїй статті п. н. „В обороні чести українського кооператора" („Свобода" ч. 70. з 1955 р.) м. і. написав: „Одначе, навіть з назагал об'єктивного обговорення повищої справи ред. Мудрим виходить, що ці обвинувачення відносяться до загалу кооперативних діячів, а не до поодиноких працівників. Таке ставлення справи є великим непорозумінням".

У моїй статті п. н. „За добре м'я української кооперації" („Свобода" з 29 березня 1955 р. написано таке: „З усього досказаного видно, що важко кидати обвинувачення на всіх кооператорів, що вони, мовляв відповідальні за розтрату кооперативного добра під час воєнної хуртовини. Натомість доцільно і потрібно виступити прилюдно з відповідним обтяжуючим матеріялом проти таких кооператорів, які такого нечесного вчинку допустились, себто, які в свою особисту користь ліквідували кооперативне добро".

Отже, де є „велике непорозуміння"?

Василь Мудрий.

● Усі міністри закордонних справ 14-ти держав бльоку НАТО мали на собі в першому дні відкриття конференції Ради НАТО в Парижі однакові краватки: блакитного кольору з вигаптуваним білим шовком гербом НАТО. Канцлер Аденауер одягнув таку саму краватку в ході нарад. П'ятнадцять таких краваток замовив був спеціяльно і подарував усім міністрам генеральний секретар НАТО, лорд Ізмей.

● Французький уряд відмовився субвенціонувати надалі соціялістичних опозиціоністів теперішнього еспанського режиму ген. Франка, які втекли з Еспанії після перемоги генерала Франка у громадянській війні і вели з Франції проти нього постійну кампанію. Франція, головно під натиском ЗДА, а також Англії, рішила поліпшити свої взаємини з Еспанією.

З наших буднів

ПРИҐАДКА НА МІСЯЦЬ ТРАВЕНЬ

Плачуть установи, товариства, що імпрези їм не вдаються, бо публіка не приходить... Хай же, насамперед, нарікають на старого Форда, що зробив автомобіль. Поки наші люди не були змоторизовані, то ще трохи ходили на вистави, концерти, академії. А тепер, прийде той святочний вікенд, то втікають з міста, як щурі... А свої і винаймлені залі — світять пусткою.

Так і хочеться промовити до серця українцям Метрополії: потерпіть, громадяни, хоч цей місяць, підтримайте національні підприємства!

Впродовж місяця травня ходитимуть по українських домах представники Комітету Будівельного Фонду Школи св. Юрія. Прийміть їх у вашій хаті не з перцем, а з щирим серцем, — як казали колись в Старому Краю. Хай вас не перестрашить факт, що школа має коштувати півтора мільйона долярів!.. Українці міста Шикаґо не перестрашились подібної суми і сьогодні гордяться прекрасною , модерною школою. Ні збірщики, ні, тим більше, о. о. Василіяни, не вимагають, щоб хтось жертвував на цю шляхетну ціль більше, чим спроможний дати... А скільки ви направду можете дади... ну, це хай вам подиктує ваша совість і ваш справжній, не-паперовий патріотизм.

15-го травня ц. р. відбудеться в Ню Йорку Свято нашого театрального мистецтва. Ніби — на афішах і в пресі проголошено, що в неділю, 15 травня, Український Театр під керівництвом Йосипа Гірняка ставить комедію на 5 дій „Мартин Боруля"...

Та ми хочемо пригадати нашій Громаді, що саме в цю неділю двоє корифеїв нашої сцени, Олімпія Добровольська і Йосип Гірняк, святкуватимуть 40-ліття славного свого служіння преславній Музі Театру — Мельпомені!

Хай же хоч наша приявність на цій ювілейній виставі, буде тим найскромнішим виявом пошани і вдячности невтомній парі мистців, що так багато прислужились справі Українського Театру і в Рідному Краю, і на еміґрації.

Кінець м. травня, або т. зв. „меморіяльний вікенд", буде дуже обильний в усякого роду підприємства. Передусім — в „Комадор" готелі збирається українсько-американський парлямент — 6-ий Конґрес Українців Америки. Думаю, що всі партії, групи та об'єднання вже приготували собі відповідну скількість муніції проти своїх ідеологічних противників і ждуть „на поклик до бою". Тим, найбільше войовничим, хочемо пригадати, щоб стріляючи в своїх дійсних, чи уявних „ворогів", не цілялили в добро Української Справи в цілому. А втім — я не вір'ю, що дійде до якоїсь більшої баталії, — якщо вибір голови, Екзекутиви та інших керівних органів буде призначений на 2—3 години перед бенкетом...

А поза Конґресом — Боже кріпкий! — чого там ще не буде! І „Союзівський День", і пластове „Свято Весни" — хоч американська весна, далебі, не заслуговує на таку шану! — і „День Інваліда" і „Свято Купців" і всякі весняні вечерниці, концерти, пікніки...

Як те все подолати — ось питання! — як сказав би данський принц...

Ікер.

КУПУЙТЕ В ПІДПРИЄМСТВАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ „В СВОБОДІ"

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ЕМБРІДЖ, ПА. — Б-во св. Василія, Відд. 161 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 14-го травня, о 7-ій год. веч. в залі при 600 Glenwood Ave. Взивається все членство прибути на збори. — К. Кудрік, рек. секр.

СПОРТ В УКРАЇНІ

• У змаганнях в Симферополі за першенство „Піщевика" — І. Мер (Одеса) перебіг 100 м. в часі 11 с., а 200 м. — 23 с.; І. Михайленко — 800 м. — 2:00,2, а 1500 м. — 4:12,8; Н. Хникіна (Од.) — скочила в довжінь 5,35 м., М. Іткіна перебігла 100 м. в часі 12,3 с., а 200 м. — 25,4 с.

• Футбольний сезон в Україні — в повному ході. Визначено календар змагань кляси „А" першого круга; 1.V грає „Динамо" Москва — „Динамо" Київ; „Зеніт" (Ленінг.) — „Шахтяр" (Сталіно); 8.V. Тбілісі — „Київ"; 15.V. „Шахтяр" — „Торпедо" (Москва); 20.V. „Динамо" (Київ) — „Шахтар" (Сталіно); 29.V. „Спартак" (Мінськ) — „Шахтяр"; „Трудові рез." (Ленінг.) — „Динамо" (К).

• У Талліні відбулися змагання у фехтуванні 4 міст: Риґи Вильна, Таліна і Львова. Перше місце здобув Львів.

• У змаганнях водного м'яча Львів переміг Севастопіль 4:1; Київ переміг бакінську команду ККФ 3:2.

• У футбольних змаганнях „Динамо", Київ, програло до „Динамо", Тифліс, 2:4, а „Металург" Дніпроп., до „Спартака", М. 1:4, „Шахтяр", Сталіно, до Вільна 0:2; інші висліди: Шахтяр, Ст. Динамо, К. 2:1, „Шахтяр" — „Труд. резерви" 3:2.

• Футболісти Одеси святкують 60-ліття одного зі найстаріших грачів, Олександра П. Злочевського, що грав у дружині Одеси проти Петербуга за першість Росії в 1913 р. Одеса виграла 4:2. Тоді Одеса перемогла і Константинопіль 3:0.

• У цмаганнях відбиванки за першість СССР жінки України зайняли 3. місце, за Москвою і Ленінградом, а чоловіки 4 м. Жінки перемогли Карелію 3:0, Грузію 3:0, Литву 3:0, Кирґізів 3:0, Білорусів 3:1, зате програли до Москви 3:0. Чоловіки перемогли Вірменію 3:0, Естонію 3:1, Білорусію 3:1, Грузію 3:1, програли з Москвою 3:2, а збірною СССР і Латвією 3:2.

• Першість у кошівці жінок добула Москва, 2) Грузія, 3) Україна; чоловіки опинилися на 9. м.

• Лещетарі Харкова й Одеси, як також і альпіністи, відбули 50 км. прогулянку по верхів'ях Карпат; зі своєї прогулянки помістили низку дописів із захопленням про Карпатські верхіся.

• У Вінниці відбулися в-атлетичні змагання колгоспників, при участі 175 змагунів із 25 обл. Переможці: А. Хвесик, Н. Усик, В. Бачурин, І. Круць — заступали Україну на всесоюзних змаганях колгоспників у Астрахані й добули перше місце.

• Ніна Откаленко, світової слави л-атлетка України, перемогла в бігу навпростець у Парижі; Ніна Чернощек була п'ята.

• У гімнастичних змаганнях б. Симферополя перемогла у бігу 15 км. жінок Г. Гончаренко 28:49,9, 2) С. Сомова, 3) З. Грущенко. У бігу чоловіків 50 км. переміг А. Черепович 1:21:14, 2) Н. Колумбет, 3) В. Гонгольський. У дружиновій пунктації перше місце зайняв Симферопольськ.

• З. Царик, Харків, став першуном СССР у грі у варцаби.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками 16-мільйонового майна УНСоюзу.

В невимовнім смутку і жалю сповіщаємо своїх Друзів і Знайомих, що з Волі Всевишнього по короткій і важкій недузі відійшла від нас у Вічність дня 9 травня 1955 року, о год. 5 і 20 хв. пополудні, Наша Найдорожча і повік Незабутня Дружина і Мама

бл. п. НАТАЛІЯ КАРАНЕЦЬ

Похорон відбудеться в суботу, 14-го травня 1955 року. О год. 9 ранку тлінні останки Покійної будуть перенесені з каплиці п. Саловича до Української Православної Св.-Покровської Церкви (3526 — 29th Street, Detroit 10, Mich), де після Заупокійної Служби Божої буде відправлений чин похорону, а самий похорон на цвинтарі Evergreen — Woodward.

Горем прибитий
чоловік ОМЕЛЯН КАРАНЕЦЬ
і син ОЛЕГ КАРАНЕЦЬ

